

Scenariusz konkursu dla klas I-III gimnazjum „Turniej wiedzy o patronie szkoły Mikołaju Koperniku i jego czasach”

Święto Patrona jest okazją do organizowania różnych, okolicznościowych imprez szkolnych. Gimnazjaliści bardzo chętnie uczestniczą w różnego rodzaju konkursach. Propozycja turnieju wiedzy jest próbą powiązania aktywności i zainteresowań uczniów z ceremoniałem szkolnym i uroczystymi obchodami święta patronalnego.

Scenariusz zawiera pytania dotyczące nie tylko biografii Kopernika, ale również czasów, w których żył wielki astronom.

Cele konkursu:

- przybliżenie sylwetki wielkiego Polaka,
- popularyzacja ogólnej wiedzy astronomicznej,
- zainteresowanie uczniów czasami Odrodzenia,
- łączenie wiedzy humanistycznej z naukami przyrodniczymi,
- rozwijanie twórczego myślenia, wyzwalanie w uczniach zdolności tworzenia,
- współpraca koleżeńska, umiejętność pracy w grupie,
- kształtowanie i rozwijanie umiejętności rywalizacji wśród uczniów, zasady fair play,
- kształtowanie umiejętności publicznego wypowiedzenia się, autoprezentacji.

W I etapie uczestniczą trzyosobowe reprezentacje wszystkich klas gimnazjalnych. Drużyny odpowiadają pisemnie na kilkanaście pytań mając do dyspozycji czas 30 min. Jury sprawdza poprawność odpowiedzi punktując każdą dwoma punktami. Do II etapu przechodzi kilka (4-5) zespołów z największą ilością punktów.

ETAP I

Pytania:

1. Podaj dokładną datę i miejsce urodzin Mikołaja Kopernika.
2. Czym trudnił się ojciec astronoma?
3. Podaj imiona rodzeństwa Mikołaja.
4. Kto zaopiekował się małym Mikołajem po śmierci ojca? (imię, nazwisko, stopień pokrewieństwa).
5. Wymień miasta w Polsce i za granicą, w których studiował M. Kopernik.
6. Napisz, na jakich kierunkach studiował wielki astronom? (przynajmniej cztery)
7. Przed kim Kopernik bronił zamku w Olsztynie?
8. Podaj pełny tytuł dzieła Kopernika (w języku polskim i łacińskim) oraz rok jego wydania.
9. Podaj główne założenia teorii heliocentrycznej.
10. Wymień dwóch władców polskich z czasów życia M. Kopernika.
11. Wymień przynajmniej dwa instrumenty astronomiczne, których używał M. Kopernik.
12. Ile czasu trwa obrót Ziemi wokół własnej osi?
13. Podaj nazwy planet Układu Słonecznego w kolejności ich położenia względem Słońca.
14. Jaki tytuł nosi traktat o pieniądzu M. Kopernika?
15. Gdzie i kiedy (dokładna data dzienna i roczna) zmarł Mikołaj Kopernik?

ETAP II

Etap II oraz finał odbywa się w dniu Patrona przy szerszej publiczności. Jury ocenia odpowiedzi zespołów po każdym zadaniu. Umownie za każde zadanie można otrzymać 3 punkty.

Zadania dla każdej z drużyn:

1. Ułóż krótką zwrotkę (czterowiersz) rymowaną na cześć Mikołaja Kopernika.
Uczniowie próbują swoich sił w pisaniu wierszy. Mają na to określony czas - 10 min.

2. Na podstawie danych liczbowych rozpoznaj planetę naszego Układu Słonecznego.
Każdy zespół dostaje 2 kartki, na których są dane liczbowe oraz ilustracje pewnych planet. Na podstawie tych informacji muszą odgadnąć o jakie planety chodzi. Dane liczbowe to np. średnia odległość od Słońca, okres obiegu wokół Słońca, okres obrotu, temperatura powierzchni, masa, itp. Czas na wykonanie zadania – 5 min.

3. Przyporządkuj pomniki astronoma do miejsc, gdzie się znajdują.
*Każda drużyna otrzymuje 9 zdjęć z pomnikami M. Kopernika znajdujących się w różnych miejscowościach w Polsce i za granicą. Jej zadaniem jest odpowiedzieć w jakim mieście znajduje się dany pomnik. Miasta, w których znajdują się pomniki: Warszawa, Kraków, Toruń, Chicago (USA), Krosno, Grudziądz, Wieliczka, Rzym, Utica (USA).
Czas na wykonanie zadania - 7 min.*

4. Na mapie Polski zaznacz miasta związane z życiem M. Kopernika:
*Uczniowie otrzymują mapkę Polski, na niej zaznaczają miejsca, w których żył i działał astronom: Toruń, Kraków, Lidzbark Warmiński, Olsztyn, Grudziądz, Frombork
Czas na wykonanie zadania - 7 min.*

Finał konkursu:

W finale konkursu walczą już tylko 2 lub 3 drużyny. Zwycięskie zespoły otrzymują nagrody, natomiast wszystkie reprezentacje - dyplomy za udział w konkursie.

Zadanie 1:

Na podstawie reprodukcji powiedz, kto jest twórcą obrazu (imię i nazwisko), tytuł dzieła oraz określ w przybliżeniu rok powstania (można się pomylić o 10 lat).
Dziełem jest obraz Jana Matejki z 1873 roku – „Kopernik”. Czas - 3 min.

Zadanie 2:

Rozpoznaj na ilustracjach oraz uszereguj w kolejności panowania władców, którzy rządili Rzeczpospolitą w czasach Kopernika.
Uczniowie otrzymują ilustracje z „Pocztu królów i książąt polskich” Matejki: Kazimierza Jagiellończyka, Jana Olbrachta, Aleksandra, Zygmunta Starego. Czas - 3 min.

W przypadku przyznania miejsc exequo lub celem przedłużenia zabawy drużyny odpowiadają na pytania do pierwszej pomyłki.

Pytania do losowania:

1. Co było bezpośrednią przyczyną śmierci M. Kopernika?
wylew krwi do mózgu
2. Z jakiej dziedziny Kopernik obronił doktorat na uniwersytecie w Ferrarze?
prawo kanoniczne
3. Kto pomógł M. Kopernikowi w przygotowaniu dzieła „O obrotach sfer niebieskich” do druku?

Retyk, prof. matematyki z Wittenbergii

4. Po ukończeniu studiów M. Kopernik został lekarzem i sekretarzem. Czyim? wujem biskupa warmińskiego Łukasza Waczenrode

5. Nad jaką rzeką leży Toruń?

Wisłą

6. Czyja teorię obaliła teoria Kopernika?

Ptolemeusza

7. Z jakiego miasta ojciec Kopernika przeniósł się do Torunia?

z Krakowa

8. Z jakim ruchem Ziemi związana jest zmiana pór roku?

z ruchem Ziemi wokół słońca

9. Który uczony włoski poparł słusność teorii heliocentrycznej?

Galileusz

10. Komu Kopernik zadedykował dzieło swojego życia?

papieżowi Pawłowi III

11. Gdzie został pochowany Mikołaj Kopernik?

w podziemiach katedry fromborskiej

12. Jak nazywa się grupa gwiazd o umownie oznaczonych granicach?

gwiazdozbiór

13. Naturalny satelita Ziemi to ...

Księżyc

14. Gdzie w naszym mieście jest ulica M. Kopernika?

tam, gdzie ...

15. W jakim mieście wydrukowano dzieło Kopernika „O obrotach...”

w Norymberdze

16. Gdzie w naszej szkole znajduje się tablica poświęcona M. Kopernikowi?

w budynku głównym na holu

Odpowiedzi do etapu I

1. 19 II 1473 w Toruniu.

2. kupiec, ławnik miejski w Toruniu.

3. Andrzej, Barbara, Katarzyna.

4. Łukasz Waczenrode, brat matki, wuj Mikołaja.

5. Kraków, Bolonia, Padwa, Ferrara.

6. geometria, trygonometria, matematyka, astronomia, greka, prawo kanoniczne, medycyna.

7. przed Krzyżakami.

8. „O obrotach sfer niebieskich” „De revolutionibus orbium coelestium” 1543 r.

9. Ziemia obraca się wokół swej osi, razem z innymi planetami dookoła Słońca.

10. Kazimierz Jagiellończyk, Jan Olbracht, Aleksander Jagiellończyk, Zygmunt I Stary.

11. kwadrant, triquetrum, astrolabium.

12. 24 godz. - jedna doba.

13. Merkury, Wenus, Ziemia, Mars, Jowisz, Saturn, Uran, Neptun, Pluton.

14. „Rozprawa o biciu monety”, „O monecie”.

15. 24 maja 1543 we Fromborku.